

KSIĄŻKI EKONOMICZNO-ROLNICZE

Agrarstatistik (Statystyka rolna). Berlin 1962, VEB Deutscher Landwirtschaftsverlag, s. 136. Vorlesungen zur Agrarökonomik, H. 15

Zeszyt zawierający 15 wykładów z zakresu ekonomiki rolnej przynosi pracę zbiorową (wydaną pod kierunkiem Urszuli Lange), która zawiera stereotypowy na ogół materiał podręcznikowy dotyczący: przedmiotu, zadań i organizacji statystyki rolnej, podstawowych elementów statystyki produkcji rolnej i zwierzęcej, globalnej produkcji rolnej, środków produkcji i mechanizacji, siły roboczej, jej nakładu i wydajności, kosztów oraz analiz statystycznych. Pracę kończy literatura przedmiotu.

Agriculture in the world economy (Rolnictwo w gospodarce światowej). Rome 1962, FAO, s. 66

Drugie, poprawione wydanie publikacji, która się ukazała w 1955 r. Dzięki syntetycznemu opisowi oraz plastycznej formie prezentacji materiału statystycznego, ta niewielka książeczka daje obraz pozycji rolnictwa w gospodarce światowej. Podaje bowiem definicję rolnictwa, opis jego typów, krótką historię itp., międzynarodowe poczynania związane z rolnictwem (jak konferencja w Hot Sprinks — 1943 r.), założenie FAO i uchwalenie Karty Narodów Zjednoczonych (1945 r.); trendy: ludnościowy i produkcyjny oraz dochodów, zasoby (praca, ziemia i kapitał), rolnictwo, jako odbiorca wyrobów przemysłowych itp.

CHOLAJ H.: Procent jako kategoria ekonomiczna w gospodarce chłopskiej. Warszawa 1963 PWE, s. 368

Wydana drukiem praca habilitacyjna autora dotyczy jednego z najbardziej dyskusyjnych problemów gospodarki chłopskiej, mianowicie kategorii procentu rozpatrywanego pod względem klasowym, ekonomicznym (w tym produkcyjnym) i terytorialnym (w sensie wpływu na alokację). Poprzez pryzmat procentu autor analizuje różne zagadnienia gospodarki chłopskiej, jak dochody i koszty, efektywność inwestycji, charakter oszczędzania itp. Prócz bogatej bibliografii tematu za twórczo do pracy posłużyły autorowi nie tylko stosunki polskie, lecz zagraniczne, w tym materiały dotyczące kategorii procentu w warunkach szwajcarskich gospodarstw chłopskich.

CZESZICHIN G. W., TROICKIJ W. P.: Sielskaja rajonnaja planirowka i ispolzowanie ziemiel (Planowanie i użytkowanie ziemi w rejonach rolniczych). Moskwa 1962, Izd. Ekon. Litier, s. 208.

Stosowanie do uchwał grudniowego Plenum z 1959 r. oraz XXII Zjazdu Partii, podjęto w ZSRR szeroko zakrojone prace w zakresie przestrzennego planowania w rolnictwie. Publikacja zawiera dotychczasowe doświadczenia w tym zakresie oraz podaje metodę podziału i użytkowania zasobów ziemi między poszczególne gałęzie gospodarki narodowej, w tym przedsiębiorstwa rolne, osiedla i ośrodki produkcyjne. Publikacja jest obliczona na planistów terenowych jednostek administracyjnych, urzędników, pracowników instytutów naukowo-badawczych z zakresu urzędzeń rolnych i budownictwa wiejskiego oraz kołchozów i sowchozów. Powinna ona zainteresować również naszych planistów przestrzennych z uwagi na przeznaczanie niejednokrotnie pod zabudowę przemysłową i miejską ziem zajętych obok nieużytków.

DARIN-DRABKIN H.: Patterns of Cooperative Agriculture in Israel (Postacie spółdzielczości rolniczej w Izraelu). Tel Aviv 1962, Israel Institute for Books, s. 262

Rzecz, opublikowana przez Dep. Współpracy Międzynarodowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych Izraela dla Międzynarodowego Stowarzyszenia Planowania Rolnego, zawiera ogólne wiadomości o różnych formach spółdzielczości izraelskiej i szczegółowe o społeczno-ekonomicznej strukturze kibuców i moszaw oraz innych pomniejszych rodzajów spółdzielni, ich liczebności i rozmieszczeniu, organizacjach społecznych, regionalnym planowaniu rolniczym, specyficznych problemach i trudnościach spółdzielczości rolniczej oraz perspektywach rozwojowych i doświadczeniach współczesnego rolnictwa w Izraelu. W zakończeniu podano obszerną bibliografię przedmiotu z podziałem na ogólne publikacje dotyczące: rolniczej spółdzielczości osiedleńczej w Izraelu oraz innych związanych z tym zagadnień.

Dix années de commerce des produits agricoles en Europe 1951—1960 (10 lat handlu produktami rolnymi w Europie 1951—1960). Geneve 1962, Nations Unies, s. 205 + Apendix s. 27

Sprawozdanie, opracowane przez Wydział Rolny CEE/FAO Sekretariatu Komisji Ekonomicznej dla Europy, ma na celu przedstawienie stanu obecnego i dalszych perspektyw handlu artykułami rolnymi na podstawie analizy danych statystycznych za okres 10 lat, głównie importu 9 podstawowych artykułów: zboża, jęczmienia, kukurydzy, mięsa, masła, sera, jaj, cukru i owoców. Daje to również możliwość stwierdzenia jak przebiegała wymiana między poszczególnymi krajami i jakie są dalsze jej perspektywy, wiążące się ze wzrastającymi cenami i popytem konsumpcyjnym. Zebrane materiały dostarczają wielu informacji o stanie europejskiego rynku rolnego i mogą się przyczynić do dalszych studiów na ten temat, a przede wszystkim do analogicznego studium rynku światowego.

EBERT D.: Die Düngewirtschaft (Gospodarka nawozowa). Berlin 1961, VEB Deutscher Landwirtschaftsverlag, s. 196

Przewodnik, przeznaczony dla dużych gospodarstw rolnych, zasługuje na uwagę z tego względu, że omawia problem nawożenia w aspekcie makro i mikro-ekonomicznym, tzn. z punktu widzenia całego rolnictwa, a nawet całej gospodarki narodowej i poszczególnego przedsiębiorstwa rolnego. Problem rozważono wszechstronnie i pod wieloma kątami widzenia, poświęcając szczególną uwagę — oprócz nawożenia organicznego i mineralnego — specjalnym sposobem nawożenia: wapnowaniu (co u nas obecnie nabiera na znaczeniu) oraz mikroflorze i nawozom zielonym.

Ekonomika socialistyczeskowo sielskowo choziajstwa (Ekonomika socjalistycznego rolnictwa). Moskwa 1962, Izd. Sielskochoz. Litier. Żurnałow i Plakatow, s. 711.

Książka pomocnicza przeznaczona dla zaocznych studiów rolnych. Praca kolektywna, zawiera wprowadzenie w przedmiot, metodę i zadania ekonomiki socjalistycznego rolnictwa, z pominięciem mikroekonomiki, tzn. organizacji produkcji socjalistycznych przedsiębiorstw rolnych, wyłożonej w odrębnym podręczniku. W obecnej publikacji znajdujemy wykłady na temat: powstania i rozwoju socjalistycznego rolnictwa w ZSRR, zasobów ziemi, gospodarki wodnej, bazy materiałowo-technicznej rolnictwa, pracy i jej wydajności, intensyfikacji rolnictwa, produkcji towarowej, kosztów własnych i cen, dostaw produktów rolnych, planowania w rolnictwie, specjalizacji i rozmieszczenia produkcji rolnej oraz ekonomiki produkcji zbożowej, bawełnianej, lnianej, konopnej, buraka cukrowego, roślin oleistych i aromatycznych, tytoniu, ziemniaków, warzyw, owoców, jagód, winogron, herbaty, roślin podzwrotnikowych, hodowli zwierząt, w tym bydła, trzody, owiec, drobiu oraz innych zwierząt, produkcji pasz. Publikację kończy wykład o rozszerzonej reprodukcji i akumulacji w socjalistycznym rolnictwie.

HAYES G.: Farm organization and management (Organizacja i zarządzanie farmami). London 1961, Crosby Lockwood, s. 355

W serii prac rolniczych i ogrodniczych opublikowano II z kolei poprawione i uzupełnione wydanie na wskroś praktycznie ujętej, bo przeznaczonej dla studentów kolegów i instytutów rolniczych oraz praktyków-farmerów, książki o organizowaniu i prowadzeniu gospodarstw rolnych z maksymalnym zyskiem. W związku z tym autor zapoznaje czytelnika z podstawowymi zagadnieniami rolniczymi (jak użytkowanie ziemi, problem robotników rolnych, rynek cen produktów rolnych), ogólnymi warunkami ekonomicznymi (jak tenuta dzierżawna, stosunki pieniężne

i kredytowe, mechanizacja itp.) oraz zagadnieniami organizacji gospodarstw wyspecjalizowanych w produkcji zbożowej, mleczarskiej i hodowlanej (w zakresie bydła, owiec i drobiu). Końcowy rozdział dotyczy planowania i mierzenia efektywności zastosowanej organizacji gospodarstw. Należy dodać, iż mimo popularnego ujęcia książki w zasadzie dla farmerów — zakłada ona posiadanie przez nich stosunkowo wysokich kwalifikacji.

HEADY E. O.: **Agricultural policy under economic development** (Polityka rolna w okresie rozwoju ekonomicznego). Ames, Iowa 1962, The Iowa State Univ. Press, s. 682

W książce, uznanej za jedną z najbardziej doniosłych publikacji 1962 r., omawia autor fundamentalny problem polityczno-gospodarczy w Stanach Zjednoczonych: jak może rolnictwo przyczynić się do rozwoju gospodarki narodowej i podniesienia dobrobytu ludności. W związku z tym podstawowym problemem autor analizuje m. in. następujące kwestie: ogólne założenia polityki wzrostu (rozwoju gospodarczego), strukturę rolnictwa i kryteria polityki rolnej, podaż produktów rolnych i zaopatrzenie kraju w żywność, zmiany zachodzące w rolnictwie, prace naukowo-badawcze i nauczanie, rozważane pod kątem widzenia rozwoju ekonomicznego, politykę państwa w tej dziedzinie oraz rolnictwo USA w powiązaniu ze światowym rozwojem ekonomicznym. Książkę przeznaczono dla studentów, ekonomistów i pracowników administracji państwowej.

Labor Mobility and Population in Agriculture (Zmiany zachodzące w zatrudnieniu i ludności rolniczej). Ames, Iowa 1961, Iowa State Univ. Press, s. 231

Publikacja zawiera materiały z konferencji zorganizowanej przez Ośrodek Reorganizacji Rolnictwa (Regulacji Rolniczych i Ekonomicznych) Uniwersytetu w Iowa w dniach 8.—10. XI. 1960 r. przy udziale przedstawicieli uniwersytetów i kolegiów oraz organizacji badawczych w rolnictwie i Min. Zatrudnienia, dla przeanalizowania zagadnień związanych z zatrudnieniem i jego zmianami w rolnictwie. Na całość materiałów składa się 17 wypowiedzi indywidualnych oraz 4 opracowania komisyjne, zawierające jakby wnioski z odbytych narad, a dotyczące: ekonomicznych, politycznych i socjologicznych aspektów zatrudnienia w rolnictwie, czynników wpływających na jego zmiany i strukturę w powiązaniu z zatrudnieniem w przemyśle i emigracją do miast (sz. zęólnie młodzieży). Dokonana analiza doprowadza do wniosków wynikających ze zmniejszających się potrzeb w odniesieniu do: szkolenia rolniczego, polityki rolnej, reorganizacji stosunków rodzinnych i społecznych oraz innych czynników oddziałujących na zatrudnienie poza rolnictwem, a związanych ze zmniejszaniem się zatrudnienia w rolnictwie USA o około 23% co dekadę (10 lat) w czasie od 1920 do 1960 r.

LITYŃSKI M., JAROCKA M.: **Założenia i metodyka opracowania planów perspektywicznych rozwoju warzywnictwa** (na przykładzie woj. szczecińskiego). Szczecin 1962, PWRiL, s. 64

Autorzy podjęli się opracowania założeń i metody sporządzania planów perspektywicznych rozwoju produkcji warzywniczej na lata 1965—1975. Dokonali oni w tym celu oceny obecnego stanu produkcji warzywniczej, na podstawie materiałów zebranych z instytucji zajmujących się produkcją i skupem oraz oceny dalszych możliwości rozwojowych, uwzględniając przy tym zwiększenie mechanizacji i wykorzystanie koniecznych wskazań ekonomicznych oraz specyfikę obszarów nadmorskich i warunków przyrodniczych województwa szczecińskiego.

MIEGE J.: **La vie rurale du Sillon Alpin. Étude géographique** (Życie rolnicze w rejonie Sillon Alpin). Paris 1961, Ed. M.-Th. Genin, s. 677.

Rejon alpejski ma wyjątkowo zróżnicowane uprawy, zależnie od wysokości i usytuowania. Obecny stan wiedzy rolniczej powinien wnieść w ten specyficzny rejon rozwiązania techniczne i organizacyjne, które pozwoliłyby dodatnio wpłynąć na materialne warunki ludności. Autor, zajmując się tym zagadnieniem, charakteryzuje środowisko rolnicze, gleby, stosunki demograficzne i organizację gospodarstw, produkcję rolną i zwierzęcą itp. — wszystko z uwzględnieniem aspektów historycznych. Na tej podstawie wysnuwa wnioski i wskazówki co do dalszego rozwoju omawianych obszarów pod względem rolniczym i socjalnym. Obszerny aneks podaje plany i tabele statystyczne oraz bibliografię.

MINIEJEW W. A.: **Ekonomiczeskije osnovy prigorodnowo sielskowo choziajstwa** (Podstawy gospodarcze rolnictwa podmiejskiego). Moskwa 1962, Izd. Ekonom. Litier., s. 334.

Po zdefiniowaniu istoty podmiejskiego rolnictwa, autor omawia podstawowe zagadnienia charakteryzujące podmiejskie gospodarstwa rolne, a m. in.: ich intensywność i związany z tym poziom wydajności pracy oraz koszty własne i rentowność produkcji, metody jej obliczania, kształtowanie się cen, racjonalny dobór gałęzi produkcji, ich koncentrację i kooperację, optymalną wielkość gospodarstw o różnych kierunkach produkcji oraz optymalną odległość utylizacji odpadków i fekalii, racjonalne rozmieszczenie gospodarstw podmiejskich oraz ich ekonomiczną rejonizację. Problemy omówione w powyższej książce nabierają ostatnio w ZSRR na aktualności w związku z szeroko podjętą akcją tworzenia wyspecjalizowanych gospodarstw rolnych, szczególnie mleczno-warzywnych wokół wielkich miast i ośrodków przemysłowych. Problematyka ta ma nie mniejsze znaczenie również i u nas.

MORSIN S. S.: **Organizacja truda w kołchozach** (Organizacja pracy w kołchozach). Moskwa 1962, Izd. Sielskochoz. Litier., s. 85

Autor, agronom — ekonomista, omawia powstałe w ostatnich latach formy organizacji pracy brygad oraz stanowiących ich część składową oddziałów i ogniw: traktorowych, traktorowo-polowych, specjalistycznych i kompleksowych w poszczególnych działach produkcji roślinnej i zwierzęcej. Na podkreślenie zasługują nowe warunki, a w związku z tym i nowe formy i metody organizacji pracy, w tym szczególnie przejście od systemu trawopolnego do intensywnego oraz powołanie do życia w brygadach rad — jako nowej formy demokracji kołchozowej. Publikacja jest przeznaczona dla kierowników kołchozów, specjalistów rolnych oraz aktywu wiejskiego.

Nowe pamiętniki chłopów. Warszawa 1962 Książka i Wiedza. s. 424.

Tradycje chłopskiego piśmarstwa pamiętnikarskiego i autobiograficznego są w Polsce dawne i bogate. Datują się one od wydobytego przez M. Handelsmana z Biblioteki Polskiej w Paryżu i ogłoszonego w 1908 r. „Opisu życia wieśniaka polskiego” — K. Deczyńskiego, poprzez podobne pamiętniki wydawane przez F. Bujaka do fundamentalnych opracowań IGS, mamy na myśli „Pamiętniki chłopów” i „Młode pokolenie chłopów”. Wybór z tych dwu pozycji wydany został przez KIW w 1954 r. To samo wydawnictwo opublikowało ostatnio „Nowe pamiętniki chłopów”. Niestety ani wydawnictwo od siebie, ani autor wstępu (A. Olcha), ani anonimowy sąd konkursowy nie poczuli się do elementarnego obowiązku podania bodaj ilości nadesłanych na konkurs wypowiedzi, ba! nawet nie podano spisu treści książki, na którą, prócz przedmowy, złożyło się 19 pamiętników, jak można się domyślać wybranych z ogólnej liczby blisko 1500. Niestety, tak pod względem opracowania i zaprezentowania, jak omówienia materiału, obecne wydanie odróżnia się niekorzystnie od dokonanego w swoim czasie przez IGS pod kierownictwem L. Krzywickiego. Wtedy, spośród nadesłanych 498 ogłoszono łącznie w 2 tomach — 61, objętości przeszło 1600 stron. Obecnie spośród nie podanej, a jedynie domniemanej z tu i ówdzie występującego numeru pamiętnika, ilości ca 1500 ogłoszono zaledwie 19 objętości 490 str. tego samego formatu, bez żadnej charakterystyki całości materiału i bez żadnego uzasadnienia dokonanego wyboru, wystawiając sobie świadectwo braku odpowiedzialności za powierzone dobro społeczne, jakim jest każdy w dobrej wierze nadesłany (w odpowiedzi na ankietę) opis życia i nie tylko życia osobistego, lecz przez swój charakter jako źródłowy dokument społeczno-gospodarczy naszych czasów.

Organizacja wsi i gospodarstw rolnych. Warszawa 1962, PWRiL, cz. I—III s. 331, cz. IV, s. 130.

Podręcznik dla szkół przysposobienia rolniczego: część I—III w opracowaniu M. Kosieradzkiego, W. Prandoty, K. Dąbrowskiego i J. Bogacza stanowi materiał opisowy, zaś w osobno wydanej części IV opracowanej przez K. Dąbrowskiego podano ćwiczenia z rachunkowości rolnej. W części opisowej zawarto trzy tematy: społeczno-ekonomiczne zagadnienia wsi i rolnictwa (historia rozwoju rolnictwa od wspólnoty pierwotnej poprzez system feudalny i kapitalistyczny do obecnych form gospodarki socjalistycznej), organizację i prowadzenie gospodar-

stwa rolnego (wiadomości ogólne, zasady organizacji gospodarstw, produkcji roślinnej i zwierzęcej, pracy i rachunkowości), wybrane zagadnienia z ustawodawstwa rolniczego (przepisy prawne dotyczące reformy rolnej, samorządu rolniczego i spółdzielczości wiejskiej, produkcji rolnej, obowiązkowych dostaw, podatku gruntowego, ubezpieczeń, elektryfikacji i budownictwa). Część IV może stanowić nie tylko zeszyt ćwiczebny dla ucznia, lecz także książkę rachunkową dla gospodarstwa indywidualnego. Zawiera ona arkusze przeznaczone do wypełniania następującymi danymi dla poszczególnych gospodarstw: ogólne wiadomości o gospodarstwie, inwentarz, obroty gotówkowe, kredytowe, produktami roślinnymi, zwierzętami i produktami zwierzęcymi, materiałami; praca, spożycie gospodarza i jego rodziny, zużycie pasz, preliminarze, zapisy i kalkulacje, zestawienie rachunkowe roczne, projekt rozchodów i dochodów.

PAWŁOW I. W.: Rozwitię kołchoznoj diemokratii w pieriod razwiernutowo stroitelstwa komunizma (Rozwój demokracji kołchozowej w okresie budownictwa komunizmu). Moskwa 1962, Gos. Izd. Jurid. Litier., s. 205

W publikacji omówiono istotę demokracji kołchozowej i podstawowe kierunki jej rozwoju, jak rozszerzenie demokratycznych praw samych kołchozów, ich członków i organów zarządzających sprawami kołchozowymi, a przede wszystkim dalszego doskonalenia systemu tych organów tak wewnątrz jak między-kołchozowych.

Planung und Perspektivplanung auf dem Lande (Planowanie i perspektywiczne planowanie w rolnictwie). Berlin 1962, VEB Deutscher Landwirtschaftsverlag, s. 104

Zeszyt 10 serii wydawnictw Uniwersytetu K. Marksa dotyczących zagadnień socjalistycznego rolnictwa, zawiera dwa wykłady: pierwszy z nich dotyczy konieczności, specyfiki i zasad planowania w socjalistycznym rolnictwie, a m. in. obiektywnej konieczności planowania w socjalizmie i specyfiki państwowego planowania w rolnictwie oraz jego podstawowych zasad: naukowości i partyjności, demokratycznego centralizmu i zależności metod planowania od stopnia rozwoju sił wytwórczych i stosunków produkcyjnych w rolnictwie. Drugi wykład dotyczy zagadnień perspektywicznego planowania w rolnictwie, opracowanych na przykładzie MTS Krausnick. Znajdujemy tu charakterystykę przyrodniczych i ekonomicznych stosunków, rozwoju sektora socjalistycznego na wsi, zadań produkcyjnych i środków służących do ich wykonania, obliczenia niezbędnych sił roboczych i pociągowych oraz inwestycji związanych z zadaniami perspektywicznymi.

SCHEUERLE F.: Agrarpreisbildung in Westdeutschland. Theorie und Praxis (Kształtowanie się cen rolnych w Niemczech Zachodnich. Teoria i Praktyka. Meisenheim 1961, A. Hain, s. 142

Autorka zastrzega się w przedmowie, iż nie rości sobie pretensji do wyczerpującego potraktowania problemu, zamierza jedynie dać krótki, lecz systematyczny przegląd procesu kształtowania się cen rolnych i związków ekonomicznych przy tym zachodzących, w świetle najnowszych teorii. W zasadzie (poza wstępnymi rozważaniami) problem jest analizowany w potrójnym układzie: wolnej konkurencji, regulacji rynku i monopoli oraz w odniesieniu do rynku różnych produktów rolnych Niemiec Zachodnich, a także — porównawczo z rynkiem krajów należących do Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej. Do pracy dołączono obszerną bibliografię.

SCHOLZ W., LEHMANN K.: Der Investitionsplan der Landwirtschaft (Plan inwestycyjny w rolnictwie). Berlin 1961, VEB Deutscher Landwirtschaftsverlag, s. 160

Po omówieniu znaczenia rolnictwa dla rozwoju gospodarki narodowej NRD, autorzy charakteryzują plan inwestycyjny w rolnictwie, w tym w sektorach państwowym i spółdzielczym, poczym przechodzą do zagadnień metodologicznych, związanych z podstawowymi elementami planu, jego sporządzaniem i realizacją. W załącznikach podano typowy schemat uzasadnienia programu inwestycyjnego przedsiębiorstwa oraz podstawowe wskaźniki.

SELF P., STORING H.: The State and the Farmer (Państwo i farmer). London 1962, G. Allen and Unwin, s. 251

Autorzy: wykładowca i profesor nauk politycznych na Uniwersytecie w Londynie oraz Chicago ogłosili unikalne, a jednocześnie autorytatywne studium na temat powojennej polityki rolnej w Wielkiej Brytanii. Zawiera ono charaktery-

stykę organizacji, które bronią interesów farmerów, robotników farmerskich i właścicieli ziemskich oraz zmienne koleje losu stosunków między państwem i farmerami (partnership — w imię właściwego pojmowania którego została napisana książka — o czym jest mowa w dedykacji). Drugim z kolei jest problem organizacji robotników rolnych i właścicieli ziemskich. Publikacja jest przeznaczona dla zainteresowanych rozwojem angielskiego rolnictwa, a w szczególności ekonomistów rolnych, AAS (Służby Doradców Rolnych), młodzieży studiującej rolnictwo oraz nauki polityczne, jak też praktyków — rolników. Książka odsłania mechanizm działania sił politycznych oraz kształtowania się „grup nacisku” we współczesnym świecie.

STRUŻEK B.: Spółdzielczość w rolnictwie krajów kapitalistycznych i socjalistycznych. Warszawa 1962, CRS, s. 376

Praca doktorska wydana przez Spółdzielczy Instytut Badawczy w związku z nasileniem się tematyki spółdzielczej w programach wyższych uczelni. Jej przedmiotem jest przebudowa rolnictwa i przesłanki rozwoju spółdzielczości rolniczej w warunkach ustroju kapitalistycznego oraz stosunek gospodarki chłopskiej do spółdzielczości rolniczej tak w warunkach ustroju kapitalistycznego, jak i socjalistycznego. Autor uwzględnił niemal wszystkie kraje kapitalistyczne i socjalistyczne (prócz Polski po roku 1944 i ZSRR — jako powszechnie znanych), opierał się przy tym na bogatej literaturze i danych statystycznych (w dużej mierze materiały FAO).

SZUWAŁOW W. D., STAROWOJTOW K. S., GINZBURG J. M.: Puti podjoma sielskowo chozajstwa nieczernozemnoj zony (Drogi podniesienia rolnictwa strefy nieczernozemnej). Moskwa 1962, Izd. Ekonom. Litier., s. 164

Glebowe „pokrewieństwo” ziem polskich z objętymi rozprawą ziemiami RFSRR (na które składają się 3 rejony: najbliższy nam póln.-zachodni, centralny i nadwołżański) uzasadnia uwzględnienie tej pozycji w naszej bibliografii, tym bardziej, że na treść książki składają się zagadnienia związane z intensyfikacją gleb lekkich, a więc: zwiększenie produkcji przez nawożenie organiczne, mineralne i wapnowanie gleb kwaśnych, rozwój nasiennictwa i zasiew wielkich areałów kwalifikowanym ziarnem oraz specyfika mechanizacji rolnictwa na glebach lekkich.

Tausend Jahre Kampf der deutschen Bauern um ihre Freiheit (Tysiąc lat walki niemieckiego chłopca o wolność). Berlin 1961, Dietz Verl., s. 176

Praca zbiorowa, wykonana w Instytucie Ekonomiki Rolnej Uniw. im. Humboldta w Berlinie, ma zilustrować drogę chłopca niemieckiego od wspólnoty pierwotnej (Markgenossenschaft) do rolniczej wspólnoty produkcyjnej i zawiera zapewne materiał przygotowany na sesję naukową, która odbyła się w 1960 r. na ten temat (o czym pisaliśmy w nrze 3/63). Mówi ona o wyzwoleniu walce chłopca spod różnych form zależności od czasów najdawniejszych aż do jego pełnego wyzwolenia w socjalistycznym rolnictwie NRD.

UNGER H.: Entwicklung und Probleme der Mineraldüngerversorgung in den Ostblockländern (Rozwój i problemy zaopatrzenia w nawozy mineralne krajów bloku wschodniego). Kiel 1961, s. 176

Rzecz zmienna, bo opracowana w Instytucie Polityki Agrarnej i Nauki o Rynku Uniwersytetu w Kiel, pod auspicjami i przy współudziale Instytutu Gospodarki Światowej także w Kiel oraz, co wymaga szczególnego podkreślenia, zachodnio-niemieckiego przemysłu nawozów sztucznych, dzięki pomocy którego (jak stwierdza autor) możliwe było zarówno opracowanie zagadnienia jak i publikacja studium. Po krótkim wprowadzeniu do zagadnienia, na podstawie wieloletnich i bogatych materiałów statystycznych, autor analizuje wszechstronnie sytuacje w zakresie produkcji, handlu zagranicznego, zużycia, nawożenia i uzyskiwanych plonów w ZSRR, NRD (nazwanej w publikacji „radziecką okupacją wschodniej części Niemiec”), Polsce, Czechosłowacji, Węgrzech, Bułgarii, Rumunii, Albanii, Chin (bardzo szczegółowo) oraz — pokrótce — półn. Korei, półn. Wietnamu i Mongolskiej Republice Demokratycznej.

WOROPAJEW W. I., BIELICZENKO W. I.: Dopolnitelnaja oplata truda w kolchozach (Dodatkowe wynagrodzenie za pracę w kolchozach). Moskwa 1962 Izd. Ekonom. Litier. s. 180.

Wychodząc z nowych założeń — materialnego zainteresowania jako ekonomicznego bodźca pracy — autorzy rozważają szczegółowo związane z tym elementy oraz różne postacie owych bodźców na tle różnych form wynagradzania za pracę w kolchozach, na konkretnym przykładzie kolchozu im. Czapajewa (w okręgu sta-ropolskim). Oprócz ogólnego omówienia powyższych zagadnień — szczegółowiej zostały potraktowane sprawy dodatkowego wynagradzania za uzyskanie wysokich urodzajów (zbóż, kukurydzy, buraków cukrowych, roślin pastewnych, oleistych włókienniczych, ziemniaków oraz warzyw, owoców itd.), jak też hodowli (bydła, trzody, owiec, drobiu a nawet królików).

WRIGLEY G.: **Tropical agriculture** (Rolnictwo podzwrotnikowe). London 1961 B. T. Batsford, s. 291.

W dobie powszechnego zainteresowania problematyką krajów wszystkich kontynentów wyzwalających się spod ucisku kolonialnego, ukazanie się niniejszej pracy wydaje się szczególnie na czasie, tym bardziej, iż autor przeznaczą ją dla studentów, rolników z wyższym wykształceniem oraz administracji cywilnej i polityków krajów odzyskujących wolność. Praca traktuje o rozwoju produkcji roślinnej i zwierzęcej pod zwrotnikiem, a w szczególności jej: warunkach ekologicznych, uprawie roli i roślin, popierania ich rozwoju i ochronie, hodowli bydła oraz warunków, które muszą być przy tym spełnione. Oprócz zawartych w tekście ilustracji, wykresów, tabel i liczb — w zakończeniu podano bogate słownictwo specjalistyczne i bibliografię przedmiotu.

Opr. St. K.